

Rezime Izvještaja guvernera – Septembar 2016

Ažurirano: 07.12.2016. godine

U Izvještaju guvernera za septembar 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u septembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2015. godini ostvario rast od 3,4%, dok je u prvom i drugom kvartalu 2016. godine ostvaren rast od 1,1%, odnosno 2,7% u odnosu na isti period 2015.

Cijene su u septembru 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,9%, dok je godišnja stopa inflacije u septembru iznosila -0,1%.

U prvih devet mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 4,2%. Pad proizvodnje zabilježen je u sva tri sektora: vađenje rude i kamena (-26,1%), prerađivačka industrija (-3,2%) i sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (-2,6%). Broj dolazaka turista, za devet mjeseci 2016. godine, veći je za 5,2% u odnosu na isti period 2015. godine, dok je rast noćenja iznosio 1,2%. Prema podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 12,3%, dok je prevoz robe povećan za 3,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 6,7%, dok je prevoz robe povećan za 1,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvih devet mjeseci ove godine, povećan je za 10,7%, dok je prevoz robe veći za 1% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je za prvih devet mjeseci 2016. godine, proizvedeno ukupno 194.115 m³ šumskih sortimenata, što je za 21,2% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2016. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 27,8% i rast efektivnih časova rada od 14,4% u odnosu na isti period 2015. godine.

Prosječan broj zaposlenih u septembru 2016. godine iznosio je 180.409 lica, što je za 2,1% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,9% više u odnosu na septembar 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u septembru 2016. godine iznosio 42.483, što predstavlja rast od 3,4% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 25,8% u odnosu na septembar 2015. godine.

Na kraju septembra 2016. godine, od 80.334 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.312 ili 19,06% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,6%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 5,5%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju septembra 2016. godine iznosio 614,6 miliona eura, i bio je za 1,4% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 13,6%.

Koncentracija duga na dan 30.09.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,2% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36,2% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.739,9 miliona eura na kraju septembra 2016. godine i bila je za 1,3% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju septembra 2016. godine iznosili 2.506,6 miliona eura i

ostvarili su rast od 0,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na septembar prethodne godine bili niži za 1,5%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76,3% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u septembru 2016. godine iznosili 2.854,1 milion eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 1,8%, dok u odnosu na septembar 2015. godine bilježe rast od 8,8%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama na depozite privrede se odnosilo 978,8 miliona eura ili 34,3%. Sektor stanovništva je učestvovao sa 1.486,1 milion eura, ili 52,1%. Ukupan kapital banaka na kraju septembra 2016. godine iznosio je 501,7 miliona eura, što je za 1,1% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 7,8% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u septembru iznosili 316,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 14,1%, dok u odnosu na septembar 2015. godine bilježe pad od 25,3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju septembra 2016. godine iznosili 254,9 miliona eura i činili su 10,2% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 10%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 27,5%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju septembra 2016. godine je iznosila 7,72%, i bila je manja za 0,09 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj septembra 2015. godine zabilježila pad od 1,17 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u septembru 2016. godine je iznosila 7,61%, što predstavlja rast od 0,13 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 2,02 p.p. u odnosu na septembar 2015. godine.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 0,96% na kraju septembra 2016. godine i niža je za 0,06 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj septembra 2015. godine ostvarila pad od 0,33 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 266,5 miliona eura na kraju septembra 2016. godine, i bilježi rast od 3,9 miliona eura ili 1,5% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 24,6 miliona eura ili 10,1%. Tokom septembra 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računima Centralne banke u inostranstvu bilo je izdvojeno 47,5%, na računu obavezne rezerve u zemlji 37,5%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 15% od ukupnog iznosa obavezne rezerve.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,5 miliona eura u septembru 2016. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,8%).

U septembru 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 2,4 miliona eura kroz 331 transakciju. Ostvareni promet bio je za 22,4% manji nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30.09.2016. godine je iznosila 2.799,5 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,5%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju septembra 2016. godine bila 10.820,81 indeksnih poena, bilježi pad od 0,2% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.668,73 i zabilježio je pad od 0,1% na mjesečnom nivou. Indeks MNSE10 je iznosio 892,90 indeksnih poena i bilježi pad od 0,4% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u septembru 2016. godine fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 9,6 miliona eura, dok je za devet mjeseci 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 24,2 miliona eura ili 0,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u septembru iznosili su 132,9 miliona eura ili 3,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za septembar više za 0,2%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u septembru 2015. godine, ostvaren je rast od 7,4%. Izdaci budžeta iznosili su 123,3 miliona eura ili 3,3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 14,6% niže u odnosu na plan za septembar 2016. godine, a za 10,5% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u septembru 2015. godine. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2016. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.309,2 miliona eura ili 61,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug

odnosilo se 314 miliona eura ili 8,4% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 1.995,2 miliona eura ili 53,4% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u septembru.

U septembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastancima sa predstavnikom Generalnog direktorata EK za ekonomske i finansijske poslove (DG ECFIN) i predstavnicom Delegacije EU u Crnoj Gori. Na zahtjev MVPEI, dostavljen je prilog za godišnji izvještaj o napretku Crne Gore u dijelu koji se odnosi na platni bilans za period do 1. septembra 2015. godine. Ostvareno je učešće na XXI sastanku Komisije za evropske integracije; na istom su razmatrane aktivnosti vezane za pripremu III kvartalnog izvještaja o realizaciji obaveza po Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2016–2018 i aktivnosti u okviru izrade Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2017–2018. Ministarstvu finansija dostavljen je Akcioni plan za pregovaračko poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika, na dalje postupanje. Na zahtjev Monstata, ostvareno je učešće na redovnom kvartalnom sastanku Podgrupe – domen 2 u okviru pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika. Ostvareno je učešće na sastancima sa predstavnicima Delegacije EU u Crnoj Gori u vezi projekata: Jačanje regulatornih i supervizorskih kapaciteta finansijskih regulatora (IPA 2008) i Program tehničke saradnje sa CBCG u procesu pristupanja ESCB.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.